

ЛІРИЧНА НОСТАЛЬГІЯ ЮВІЛЕЮ ПЕДАГОГА

Ліна ВЕРЕСЕНЬ

Здавалося б, це було зовсім недавно: в аудиторію зайшла молода красива жінка з розкішним темно-каштановим волоссям і сяючим поглядом. Першими її словами після вітання з нами було не знайомство, а читання уривка з дивовижної поезії Олександра Підсухи «Мова»:

Ой яка чудова українська мова!
Де береться все це, звідкіля і як?
Є в ній ліс-лісок-лісочок, пуца, гай, діброва,
Бір, перелісок, чорноліс. Є ще байрак.

І така ж розкішна і гнучка, як мрія:
Можна «звідкіля» і «звідки», можна і «звідкіль».
Є у ній хурделиця, віхола, завія,
Завірюха, хуртовина, хуга, заметіль.

І ми, студенти-першокурсники відділу «Дошкільне виховання» Кременецького педагогічного училища, сиділи як заворожені, не сміючи порушити цю благодатну тишу під допитливо-проникливим поглядом педагога.

Так розпочала свою першу пару Ольга Петрівна Макаренко – викладач методики розвитку мови дітей дошкільного віку. Після знайомства ми практично всі провели відповідну паралель і зрозуміли, що нас навчатиме людина, прізвище якої, мабуть, не зовсім випадкове...

Так проходив рік за роком. Ольга Макаренко проводила яскраві і неповторні за формою заняття і від нас, як від майбутніх вихователів дитячих дошкільних закладів, вимагала того ж самого. Незважаючи на те, що її мала батьківщина була на той час переважно російськомовною, з допомогою старших колег-наставників молодий педагог швидко освоїла українську, яка з її уст звучала так, що її просто не можна було не любити.

Разом із тим О.П.Макаренко ретельно проводила наукові пошуки – і саме вона стала першим кандидатом педагогічних наук у нашому навчальному закладі та й загалом на Кременеччині.

Щедро віддаючи теоретичні знання своїм вихованцям, науковець у цей час плідно розширювала межі власної наукової, методичної та практичної діяльності, брала участь у багатьох наукових форумах і, як наслідок, отримувала заслужені нагороди.

Цьогоріч, із висоти своєї чергової ювілейної вершини, Ольга Макаренко із затаєним ліричним сумом і неприхованою ностальгією ділиться з нами роздумами про власний життєвий шлях в опоетизованому автобіографічному етюді.

ІЗ ВИСОТИ ПРОЖИТИХ ЛІТ...

Ольга МАКАРЕНКО

У мальовничому селі Нетайлово, що на Донеччині, яке тягнеться поміж високих гір і красою заповнює душу кожного, у селянській сім'ї народилося дівча, ім'я якому дали Ольга. Батьки працювали у колгоспі.

Село дуже гарне, невеличке, проте ошатне. Воно знаходилося в улоговині. Як в казці: річка, гори і мальовничі хати. Звичайно, вони дуже часто горіли, бо були вкриті соломкою. Але все село збіглося на допомогу. І якщо оселю не врятували, то будували всі разом нову. Дивись – і через місяць вже красується новенька хата, яку зачату зводили на новому місці.

Гори приносили дітям велику радість. Взимку можна було спускатися на «козлі», а дехто мав і санчата. Спускалися, ну прямо-таки на покриту льодом річку. Летиш і дух захоплює, бо ж намагалися спускатися з найвищої точки. Було всього... Навесні на горах зоріли своєю красою воронці, а протягом усього літа духмянів чебрець, настояний на сонці, хвилями котилася від подиху вітру біла ковила, де-не-де яскравіли квіти.

Чепуренький двір зі споришем, лободою, квітами, колодязем майже посеред двору та садом – як і в усіх: зі сливами, тереном, абрикосами, яблуками, вишнями. І город, де росла смачна картопля, буряк, морква, перець – все, що треба до борщу. Таке, як і в більшості сіл. А ось кріп! Він був духмяний-духмяний. Дихаєш і не можеш вдихнути всього того, чим напоїло його сонце, чим нагодував його вітер.

А ще «Слобода». Так називали дорогу. Біжиш по ній босоніж з порепаними п'ятами, а за тобою пилука стовпом, бо земля пухка-пухка.

Посеред села стояла ошатна школа. Але навчатися в ній прийшлося лише 7 років: до 8 класу за сімейними обставинами перейшла на навчання до Марійської школи-інтернату, яку закінчила в 1964 році.

Восьмирічна школа. Запам'яталася найбільше перша вчителька Одинаць Варвара Петрівна, яка дуже сильно «товкла» пальцем в лоба, якщо я не так писала, та Васько Ксенія Юхимівна, котра іноді її заміняла, – злиток добра, вміння кожен урок зробити казкою.

Школа-інтернат чомусь зараз більше асоціюється з негативним соціумом. Для мене ж це був

куточок раю, серед зеленого парку, квітів, юрби друзів. То нічого, що ходили бідно одягнені (пальта, взуття давали не нові, а ношені-переношені, зі старших дітей). І головним було під час роздачі одягу отримати новіше і менш заплямлене пальто, шаровари (спортивні брюки) і т. п. Але все це було в порівнянні з іншим ніщо. Бо тут і хор, і спортивні секції, і танцювальні. І кругом треба встигнути. Бо дуже щільний час був після самопідготовки. Отож на всілякі пустощі його бракувало. Та ще була з восьмого по одинадцятий клас незмінним секретарем комсомольської організації школи.

До інституту зразу не поступила: не пройшла за конкурсом. Тож пішла працювати старшою піонервожатою до Марійської СШ (1964 – 1965 роки). Робота була цікавою: конкурси, змагання, турпоходи; виступи на радіо, телебаченні. Але знову за сімейними обставинами прийшлося перейти на роботу до Карлівського дитячого тубсанаторію вихователем (1965 – 1968 роки).

Вчитися в інституті (1968 – 1972) було важко: сім'я, дитина мала. Хоч і була своя кімната в гуртожитку, але мріялося жити разом з друзями. І ще одне навантаження – посада декана факультету на громадських засадах. Все це було буденним.

А ось гурток «Вишиванка», який я вела, було щось! Ідея його створення виникла спонтанно. У нашій російськомовній групі була дівчина з Хмельниччини, яка ну ніяк не могла оволодіти іншою мовою. І ми з вуст в уста, по-доброму спілкуючись, передавали її слова, що для нас були незвичними: зашпорталася, шкарпетки, осередок з яблука, мешти. А ще, правда, було троє дівчат з Полтавщини, які теж говорили українською і українською ж проводили політінформації. Але найпотужнішим стимулом була Емма! Ми вирішили уже десь на 3 курсі організувати вищезгаданий гурток. Вхід на засідання – українська паремія. Говорити під час засідання – лише українською. Промовив російське слово – «фантик». Відробляй! Хто вірш українською прочитає, хто анекдот, а хто й пісню заспіває. Головним для мене було те, що ми співали українських пісень, з яких найбільше всім нам подобалася «Вишиванка». Я не знаю, пам'ятають чи ні мої однокурсники ці засідання, а в мене вони проросли паростками любові до української народної пісні. Вони і Емма, яка нас навчила її. Були й інші пісні, та ця запам'яталася

чомусь найбільше.

Проте все це ніщо з тим пісенним раєм, в який я потрапила, приїхавши за направленням в 1972 році до Кременецького педагогічного училища, яке пізніше стало коледжем, а потім – інститутом. Чому я назвала перші дні мого становлення як педагога пісенним раєм? Бо я цілий вересень зі студентами їздила на сільськогосподарські роботи. І по дорозі до поля, і назад вони співали. Всядуться-впихнуться в автобус 60 чоловік, пожартують – і вже полинула пісня. А ще студенти мене вчили української мови. Як? Просто не помічали «русизмів» під час проведення мною уроку. А Сергій Улянович Королук на кожне моє «здрате»

відповідав з притиском «добрий день».

Колеги сприйняли мене такою як є. Своєю компетентністю, виваженістю вела мене в педагогічний світі дирекція, що була серед нас і в будні, і в свята. А які були вечори відпочинку! І всі разом: учні, викладачі, дирекція, але обов'язковою з присутністю директора та завуча. Було весело!

Своєю толерантністю змушували себе поважати старші колеги, і ми у них багато чому (якщо не всьому) навчилися, бо переїмали від них все, навіть порух голови. Ось і постають вони в моїй уяві, такі молоді та гарні: Суд-Злочевська О.І., Андрійчук М.М., Гаврилюк М.Ю. І, звичайно ж, поруч завжди були мої наставники Катерина Єрусалимець і Алла Каліноброцька: перша – життєвий, друга – науковий.

Мій ріст як педагога? Вже в 1981 році з'явилися перші наукові праці в журналі «Дошкільне виховання» та «Початкова школа», яких сьогодні понад п'ятдесят.

У вересні 1998 року захистила дисертаційне дослідження на тему «Модельювання навчально-виховного процесу з народознавства у закладах освіти України». В липні 2008 р. отримала вчене звання доцента кафедри педагогіки.

Ось, здається, і все. Прожито багато, а зроблено мало...

ПІСЛЯСЛОВО

Чи ж насправді можна вважати, що зроблено так мало? Навряд. Насичена наукова, навчально-методична, організаційна та виховна діяльність продовжувалась. Як наслідок, було здійснено розробку навчальних та робочих програм за кредитно-трансферною системою для студентів денної форми навчання з навчальних дисциплін «Соціальна педагогіка», «Етнопедогогіка», «Основи педагогічної майстерності», «Методика проведення занять з народо-

знавства». Опубліковано 34 наукових та навчально-методичних праці, серед яких – навчальні посібники «Стежками минувшини» (з Грифом МОН України), «Степові лицарі», «Українознавство в дошкільному закладі», навчально-методичний посібник «Барвінковий край», навчальна програма «Дитяча література і виразне читання» (з Грифом МОН України), посібники «Якби у мене песик був», «В народі кажуть», методичні рекомендації до вивчення курсу «Соціальна педагогіка», наукові статті у збірниках конференцій та семінарів, упорядкування художніх видань «Бабусина хата» і «Курочка ряба» (цотирма мовами), «У світі художнього слова» та багато інших.

Окрім цього, О.П.Макаренко готувала відгуки на автореферати кандидатських дисертацій і на магістерську роботу, здійснювала рецензування посібників та виступала офіційним опонентом, читала лекційні курси з «Основ педагогічної майстерності», «Етнопедогогіки», «Соціальної педагогіки», «Методики проведення занять з народознавства», брала участь у розробці інтерактивних комплексів навчально-методичного забезпечення навчальних дисциплін кафедри, у підготовці та виданні навчально-методичних посібників для студентів, створенні та вдосконаленні тестових засобів контролю згідно вимог кредитно-трансферної системи організації навчального процесу, проводила відкриті виховні години.

Іншими словами, навчальна, наукова, методична і виховна робота О.Макаренко, як різні види невтомної творчої діяльності педагога, науковця, організатора, вихователя майбутніх фахівців сфери освіти, принесли їй почесні звання «Відмінник народної освіти» і «Ветеран праці», а також були відмічені «Медаллю на честь 200-ї річниці заснування Тадеушем Чацьким та Гуго Коллонтаєм Волинської гімназії у Кременці», Почесними грамотами Міністерства освіти УРСР та України, Українського республіканського комітету профспілок працівників освіти, вищої школи та наукових закладів тощо.

Проте найважливіше і найбільш вагоме досягнення – це тисячі випускників нашої альма-матер, які зарекомендували себе як гідні послідовники свого Учителя.

Ми щиро зичимо ювілярці здоров'я, світлої радості, душевного спокою та Господньої опіки.